

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

ŽÁNŘ FANTASY A JEHO VYUŽITÍ PŘI PRÁCI S DĚTMI A MLÁDEŽÍ VE VOLNÉM ČASE

Vedoucí práce: doc. PhDr. Helena Zbudilová, Ph.D.

Autor práce: Barbara Smrčková

Studijní obor: Pedagogika volného času PS

Ročník: III.

2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Zejména bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce paní doc. PhDr. Heleně Zbudilové, Ph.D., za čas, trpělivost a velmi cenné rady. Dále bych chtěla poděkovat paní Janě Princové za odbornou a velmi ochotnou pomoc při realizaci projektu praktické části této práce. A v neposlední řadě také velice děkuji své rodině, která se mě snažila co možná nejvíce podporovat.

Obsah

I. Teoretická část	5
Úvod	5
1. Čtenářská preference	7
1.2 Žánr	7
1.3 Oblíbená kniha a autor	8
1.4 Vlastní zjištění preference žánru	9
2. Definice žánru Fantasy	11
3. Literární dílo Harry Potter	14
3.1 O autorovi	16
4. Stručné představení série knih Harry Potter	17
4.1 Harry Potter a kámen mudrců	17
4.2 Harry Potter a tajemná komnata	18
4.3 Harry Potter a věže z Arkabanu	19
4.4 Harry Potter a ohnivý pohár	19
4.5 Harry Potter a fénixův řád	20
4.6 Harry Potter a princ dvojí krve	21
4.7 Harry Potter a relikvie smrti	22
5. Volný čas a Harry Potter	22
II. Praktická část	23
6. Charakteristika vybraného školního zařízení	24
7. Projekt	25
7.1 Popis průběhu	33
7.2 Zhodnocení projektu	34
Závěr	36
Seznam použitých zdrojů	38
Seznam příloh	41
Abstrakt	45
Abstrakt v anglickém jazyce	46

I. Teoretická část

Úvod

Téma svojí bakalářské práce jsem si zvolila kvůli tomu, že já sama jsem dlouholetá čtenářka žánru fantasy. Podle mého názoru mezi nejvýznamnější knihy fantasy žánru patří série o Harry Potterovi, která se těší značnému úspěchu, ke kterému přispěla také kvalita filmového zpracování. Považovala jsem za důležité věnovat pozornost právě příběhům Harryho Pottera, hlavně tedy literárním dílům, které provedou čtenáře zajímavým magickým světem a dovolí jim se ponořit do poutavého dobrodružství hlavních hrdinů. Mnozí si myslí, že tato série je zaměřena pouze na děti, ale například Sean Smith autor knihy *Sen jménem Harry Potter* má jiný názor: *Pochopil jsem, proč Harryho Pottera berou i dospělí. Existují klasické dětské knížky – není jich ovšem moc -, které můžeme otevřít kdykoli, a nikdy nás nezklamou. ... V tom je myslím ukryto tajemství nesmrtelnosti některých dětských příběhů: čím jsme starší, a snad i moudřejší, tím více půvabných detailů v knize objevujeme.*¹

Série knih má totiž tu krásnou vlastnost, že se dokáže vyvíjet společně se čtenářem. Proto bych se ráda v této práci zaměřila na tuto konkrétní sérii a na její využití při práci s dětmi a mládeží ve volném čase.

Teoretická část je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. V první kapitole se zaměříme na čtenářskou preferenci, jaký žánr, jaký autor a jaké konkrétní knihy nejvíce baví české děti. Zde jsem čerpala hlavně z výzkumu knihy *České děti jako čtenáři* od Ireny Prázové, Kateřiny Homolové, Hany Landové a Víta Richtera, který „*Byl svým zaměřením, komplexností a reprezentativností prvním průzkumem tohoto typu v České Republice*“². Dále v práci bude zmíněno zjištění preference žánru, které pochází z dětského oddělení Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích. Druhá kapitola bude obsahovat definici žánru fantasy, která byla čerpána hlavně ze *Slovníku literární teorie* od Štěpána Vlašína a z *Encyklopedie literatury science fiction* od Ondřeje Neffa. Třetí kapitola bude pojednávat o literárním díle Harry Potter. Představíme si klíčové znaky této série knih a dozvíme se, jak se knihy umístily v anketě „Moje kniha“, která proběhla v roce 2004 v České Republice.³ Kapitola dále obsahuje krátkého průvodce magickým

¹ SMITH, Sean. *Sen jménem Harry Potter: životní příběh J. K. Rowlingové*. s. 11.

² PRÁZOVÁ, Irena. HOMOLOVÁ, Kateřina. LANDOVÁ, Hana. RICHTER, Vít. *České děti jako čtenáři*. s. 11.

³ SVAZ KNIHOVNÍKŮ A INFORMAČNÍCH PRACOVNÍKŮ. *Výsledky*. In: *mojekniha.cz*. [online]. [cit. 24.03.2017]. Dostupné z: <<http://www.mojekniha.cz/mojeVysl.htm#204>>.

světem a také bude vysvětleno, co zahrnuje pojem „pottermánie“. V této kapitole bude také zařazeno pár slov o autorce Joanne K. Rowlingové, a o tom jak série knih vycházela a také jaké další knihy napsala. Ve čtvrté kapitole se zaměříme na představení klíčové série.

V dnešní době se dají příběhy o Harry Potterovi pokládat za jakýsi literární fenomén, proto je zde obsažen stručný popis jednotlivých dílů, kde mi jako podklad posloužila samotná série knih. Harry Potter přivedl značnou generaci dětí ke čtení a stal se literárním fenoménem.

Praktická část obsahuje projekt s názvem Magická škola, který je zaměřen na tematiku Harryho Pottera, obsahuje volnočasové činnosti s využitím prvků z oblasti estetické výchovy. Projekt byl realizován ve školní družině Základní školy Trhové Sviny a byl rozdělen do tří setkání, které proběhnou v jednom týdnu. Součástí této části bude také popis průběhu projektu a jeho následné zhodnocení.

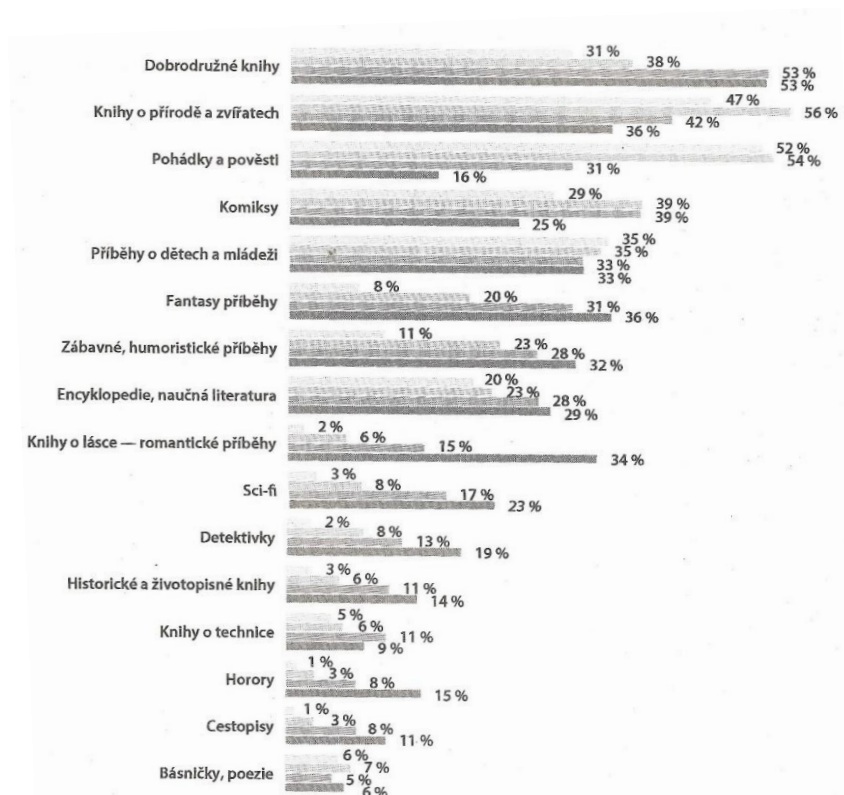
1. Čtenářská preference

V této kapitole zjistíme, která konkrétní díla české děti od 6 do 14 let baví číst nejvíce, jaký žánr a jaké autory preferují. Statistiky výzkumu jsou použité z knihy Ireny Prázové, Kateřiny Homolové, Hany Landové a Víta Richtera s názvem *České děti jako čtenáři*, která přináší výsledky prvního reprezentativního výzkumu českého dětského čtenářství, který se realizoval v letech 2013 a 2014.

Na tento výzkum odpovídaly vždy jen děti, které tvrdily, že čtou knihy alespoň jednou za čtrnáct dní (mimo školních učebnic). Což je: *plných 77 % českých dětí ve věku 6-8 let, 37 % dětí ve věku 9-10 let, 33 % dětí ve věku 11-12 let a 30 % dětí ve věku 13-14 let. Dle pohlaví je to pak 55 % dívek a 45 % chlapců.*⁴

1.2 Žánr

Nejdříve se zaměříme na čtenářskou preferenci oblíbeného žánru. Ten byl ve výzkumu zjišťován pomocí uzavřené otázky, k níž děti mohly vybírat z nabídky odpovědí libovolný počet žánrů, které mají nejraději.

Graf 1. Jaké knihy (žánry) nejraději čteš? (děti 6 – 14 let)

Zdroj: Prázová 2014, s. 33

⁴ PRÁZOVÁ, Irena. HOMOLOVÁ, Kateřina. LANDOVÁ, Hana. RICHTER, Vít. *České děti jako čtenáři*. s. 32 – 35.

Jak si z grafu můžeme všimnout, tak u dětí 11-12 a 13-14 let jsou na prvním místě mezi žánry dobrodružné knihy, na druhém knihy o přírodě a zvířatech a na třetím místě fantasy příběhy.

Mezi mladšími dětmi ve věku 6-8 a 9-10 let jsou jasně nejpopulárnější pohádky a pověsti, poté knihy o přírodě a zvířatech, následovány dobrodružnými knihami.

Preference žánru se mění v průběhu věku. Také se vyskytují rozdíly v oblíbenosti žánrů mezi chlapci a dívkami. „Řada výzkumů potvrdila, že chlapci preferují mužského (chlapeckého) hrdinu, dívky dívčí hrdinku, ale rády čtou i tematiku „chlapeckou“, zatímco chlapci „dívčí“ literaturu odmítají.“⁵

„U dětí starších deseti let je dobrodružný obsah nejoblíbenější, roste i obliba detektivních a kriminálních příběhů, zájem o sci-fi dobrodružství roste výrazněji až po jedenáctém roce. Bez ohledu na pohlaví děti výrazně preferují explicitě šťastné zakončení příběhu.“⁶

1.3 Oblíbená kniha a autor

Další výzkumná otázka se týkala právě oblíbené knihy a oblíbeného autora.

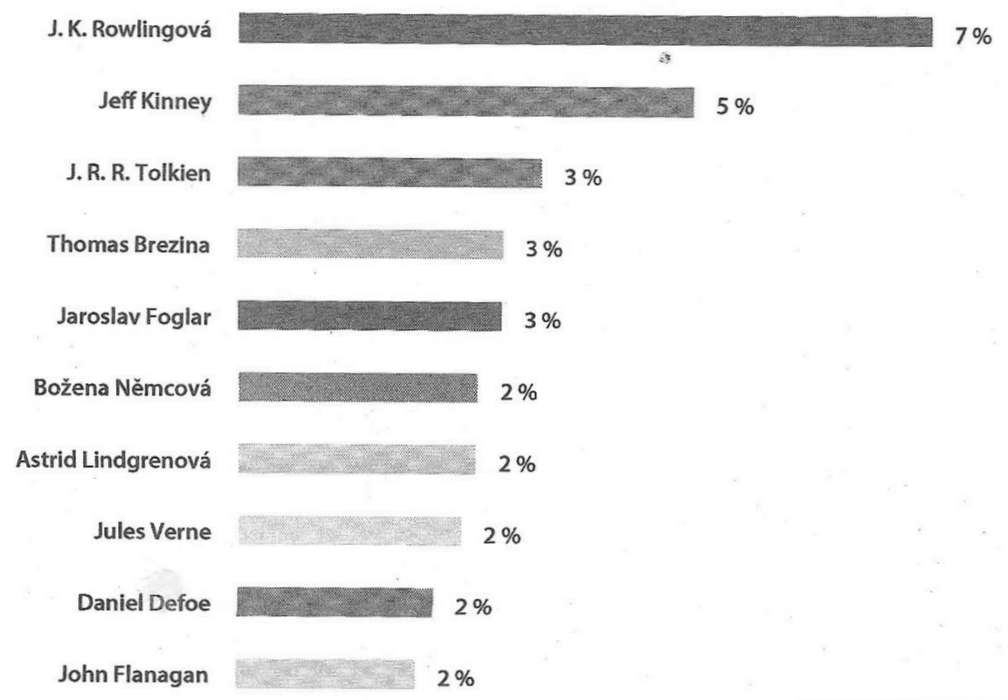
U dětí ve věku 6-8 let v souladu s preferencí žánru vyhrály pohádkové knížky a to konkrétně: *Pohádky a pověsti* od Boženy Němcové nebo *Povídání o pejskovi a kočičce* od Josefa Čapka.

Z konkrétně jmenovaných titulů je mezi třemi nepopulárnějšími knihami na prvním místě *Deník malého poseroutky* (vybralo jej 14 dětí), na druhém místě je knižní vydání příběhů *Čtyřlístku* (12 dětí), na třetím místě *Honzíkova cesta* (11 dětí). Mezi tituly, které uvedlo alespoň pět dětí, se umístily knihy *Harry Potter* (8), *Povídání o pejskovi a kočičce* (7), *Winx* (7), *Děti z Bullerbynu* (5), *Pipi dlouhá Punčocha* (5) a také *Robinson Crusoe* (5).

U dětí ve věku 9-14 let mezi nejzajímavější dětské knihy patří jednotlivé tituly ze série *Harry Potter* (6,2 %), na druhém místě se umístil *Deník mladého poseroutky* (4,4 %) a třetí místo obsadila série *Stmívání* (1,3 %).

⁵ LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Dítě a kniha: o čtenářství jedenáctiletých*. s. 26.

⁶ Tamtéž. s. 27.

Graf 2.: Autor oblíbené knihy – TOP 10 (děti 9 – 14 let)

Zdroj: Prázová 2014, s. 34

Oblíbený autor vychází u dětí samozřejmě z oblíbeného žánru a oblíbené knihy.

U mladších dětí (věk 6-8) vyhrál Jeff Kinney – Deník mladého poseroutky.

U starších dětí (věk 9-14) vyhrála Joanne Kathleen Rowlingová – Harry Potter, Jeff Kiney se umístil na druhém místě.

1.4 Vlastní zjištění preference žánru

V této práci jsem se rozhodla zaměřit na žánr fantasy, který podle výzkumu českého dětského čtenářství umístil v kategorii oblíbenost žánru na třetím místě u starších dětí.

Statistika preference žánru fantasy za období posledních pěti let, od roku 2012 do roku 2016 (k 1. 1. 2017), pochází z Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích, kde jsou knihy žánru fantasy nejpůjčovanější v rámci dětského oddělení.⁷ Tato knihovna zahájila svou činnost již 15. listopadu 1885 a nyní získala cenu Knihovna roku 2016

⁷ JVK. České Budějovice. [online]. [cit. 24.03.2017]. Dostupné z: <<http://www.cbvk.cz/>>.

v kategorii významný počin v oblasti poskytování veřejných knihovnických informačních služeb, kterou udělilo ministerstvo kultury.⁸

Statistika, kterou mi knihovna poskytla, obsahuje data o všech knihách v rámci dětského oddělení, celkem 266. V tabulce níže uvádím pouze 20 nejpůjčovanějších knih.

1	Autor	Název	Počet titulů	Počet exemplářů	Počet exemplářů prezenčních	Počet transakcí celkem	Počet transakcí od roku 2012	Průměrný věk čtenáře
2	Rowling, J. K.,	Harry Potter a tajemná komnata /	5	18	0	549	318	19,9
3	Rowling, J. K.,	Harry Potter a relikvie smrti /	2	13	0	484	244	22,3
4	Rowling, J. K.,	Harry Potter a vězeň z Azkabanu /	3	15	0	440	239	21,5
5	Rowling, J. K.,	Harry Potter a Ohnivý pohár /	2	16	0	423	236	20,2
6	Rowling, J. K.,	Harry Potter a Fénixův řád /	3	17	0	376	215	20,9
7	Rowling, J. K.,	Harry Potter a kámen mudrců /	3	11	0	339	201	21,2
8	Pratchett, Terry,	Zimoděj :[příběh ze Zeměplochy] /	1	9	0	260	108	34
9	Blyton, Enid,	Vzhůru na Kouzelný strom /	1	11	0	171	87	17,2
10	Brezina, Thomas	Princezna Viktorie /	1	9	0	140	77	17,2
11	Mercer, Sienna	Moje ségra je upír.Výměna /1,	1	4	0	77	77	17,1
12	Riordan, Rick,	Bohové Olympu.Prorocství /	1	5	0	73	73	16
13	Lewis, C. S.	Lev, čarodějnice a skříň /	1	2	0	127	65	24
14	Riordan, Rick,	Percy Jackson.Bitva o labyrint /	1	4	0	73	62	19,8
15	Lewis, C. S.	Poslední bitva /	3	7	0	162	61	19,7
16	Riordan, Rick,	Bohové Olympu.Neptunův syn /	1	5	0	60	60	16,4
17	Scott, Michael,	Tajemství nesmrtelného Nikolase /	1	3	0	93	60	19,7
18	Blyton, Enid,	Příběhy Kouzelného stromu /	1	9	0	117	56	17,9
19	Lewis, C. S.	Letopisy Narnie /	1	2	0	85	56	21
20	Colfer, Eoin,	Artemis Fowl /	2	5	0	104	50	19,3

Tabulka 1.: Statistika preference žánru fantasy (2012 – 2016)

Zdroj: Jihočeská vědecká knihovna

Na prvním místě se v této statistice umístila kniha *Harry Potter a tajemná komnata*, která byla od roku 2012 půjčena přesně 318 krát (celkový počet vypůjčení je 549). Na druhém místě je *Harry Potter a relikvie smrti*, od roku 2012 půjčena 244 krát (celkem vypůjčena 484 krát) a jako třetí se umístil *Harry Potter a vězeň z Azkabanu*, od roku 2012 půjčen 239 krát (celkem vypůjčen 440 krát). Čtvrté místo *Harry Potter a ohnivý pohár*, páté místo *Harry Potter a Fénixův řád*, šesté místo *Harry Potter a kámen mudrců*.

Téměř celá sága Harryho Pottera od J. K. Rowlingové obsadila první místa v této statistice z Jihočeské knihovny. Jediný díl série, který se neumístil na vedoucích příčkách je *Harry Potter a princ dvojí krve*, který je od roku 2012 vypůjčen pouze 11 krát.

Ověřilo se tedy tvrzení z knihy *České děti jako čtenáři* od Ireny Prázové, Kateřiny Homolové, Hany Landové a Víta Richtera, které uvádí, že: „*Harry Potter stále zůstává pro děti fenoménem, ale dnešní děti Harryho Pottera znají zejména z filmů a již méně z knížek. Děti považují za lepší si nejdříve a až potom zhlédnout její zfilmovanou verzi. Přesto se často v dnešní době stává, že právě film, který zhlédnou, je přivede k tomu, aby si knížku přečetly.*“⁹

⁸ JVK. České Budějovice. *Ocenění*. [online]. [cit. 24.03.2017]. Dostupné z: <http://www.cbvk.cz/files/historie/oceneni_knihovna_roku_2016.jpg>.

⁹ PRÁZOVÁ, Irena. HOMOLOVÁ, Kateřina. LANDOVÁ, Hana. RICHTER, Vít. *České děti jako čtenáři*. s. 37.

Statistika také obsahuje sloupec s názvem průměrný věk čtenáře, který uvádí, že sérií příběhů o Harry Potterovi se zabývají čtenáři ve věku od 19,9 až do 22,3 let, ale jak mi bylo v Jihočeské knihovně řečeno, tak tyto údaje nemohou být přesné. Průměrný věk je vypočítán podle členské karty čtenářů, nebývá však výjimkou, že například v rodině má členskou kartu pouze jeden z rodičů, a ten chodí půjčovat knihy pro celou rodinu, tudíž si můžeme všimnout, že i když všechny tyto knihy patří do dětského oddělení, tak průměrný věk čtenářů je od 16,4 do 34 let, proto k této statistice nemůžeme k průměrnému věku přihlížet.

2. Definice žánru Fantasy

Literární žánr = (z franc. genre = rod, druh) – souhrnné označení pro takové skupiny (soubory) literárních děl, které se vyznačují určitými společnými znaky, a to zejména kompozičními, tematickými nebo formovými (popř. jejich různou kombinací). Na rozdíl od druhového členění literatury (-- druhy literární), které vychází z obecných, zpravidla estetických principů, a používá proto nadčasových kategorií (lyrika, epika, drama), spočívá žánrová klasifikace literárních děl v jejich odlišování (třídění) podle charakteristických rysů, které jsou vesměs konkrétní, historicky vzniklé a v čase proměnlivé.¹⁰

Pro fantastickou literaturu se všeobecně používá termín fantasy. Žánr vznikl někdy ve 30. letech 20. století. Tato literatura se dá rozdělit na několik typů, ale vždy ji spojuje nějaká forma nadpřirozena, něco, co se reálně nedá vysvětlit, často spojeno s magií.

Vyskytuje se zde hodně typů nadpřirozených bytostí, jako jsou například čarodějové, víly, obři, jednorožci, trpaslíci, mágové a mnoho dalších.

Velká část fantasy příběhů je zasazena do vlastního imaginárního světa, který může být spjat s naším reálným světem, navazovat na něj nebo z něj vycházet. Tyto světy mají často svoji vlastní řeč, zvyky, geografii, atd., hodně často svět sám oplývá magií. Nedá se přesně určit, kdy žánr vznikl. Podle některých skupin je fantasy vše, co obsahuje nějaké prvky nadpřirozena, takže například i některé pohádky, protože obsahují určité znaky fantasy literatury. Avšak druhá skupina tvrdí, že je třeba rozlišovat mezi moderními fantasy příběhy a pohádkami, jelikož současná fantasy tvorba se velice liší.

¹⁰ VLAŠÍN, Štěpán. *Slovník literární teorie*. s. 414.

Klasický stereotyp fantasy příběhu je záchrana princezny před drakem nebo zlým čarodějem.

V knize Encyklopedie literárních žánrů autoři D. Mocná a J. Peterka rozlišují tři hlavní typy:

1. Epická fantasy

(High fantasy)

Je založena na propracovaném syžetu s několika dějovými liniemi. Její předobrazy můžeme nalézt především ve středověkých legendách a mezi její specifika patří družina hrdinů (dle krále Artuše a rytířů kulatého stolu), proto se také používá pojem artušovská fantasy.

2. Hrdinská fantasy

(heroic fantasy, sword and sorcery = meč a magie)

Tato fantasy vychází z heroického mýtu. Je hodně zaměřena na boj.

3. Science fantasy

(fantasy s vědeckými mýty)

Tato varianta již stojí na rozhraní fantasy a sci-fi.

Slovník literární teorie od Štěpána Vlašína tvrdí, že *fantastická literatura* (z řec. *fantastikon* = *lichá představa*) – *souhrnné označení pro literární díla, vytvářející obraz skutečnosti za pomoci prvků smyšlených, tj. takových, které neodpovídají běžné zkušenosti ani obecně platnému pojetí a nazírání světa, oblast f. l. je žánrově mnohotvárná, neboť zahrnuje romány, povídky a novely, tak i drama.*¹¹

Přesná definice žánru se nedá přesně určit, jelikož každý autor na toto téma nahlíží po svém, např. „*populární žánr iracionální fantastiky s tematickými zdroji v mýtu a středověké romanci (...) protipól ke sci-fi*“. ¹²Podle mého názoru lze nalézt nejlepší a nejspíše i nejpřesnější definici žánru fantasy v Encyklopedii literatury science fiction: „*V anglické jazykové oblasti pojem užívaný často pro veškerou ‚fantastickou literaturu‘. V poslední době v užším pojetí též marketingová kategorie označující ‚sword and sorcery‘ a ‚high fantasy‘, tedy příběhy odehrávající se v imaginárních světech nebo naší minulosti,*

¹¹ Tamtéž. s. 109.

¹² MOCNÁ, Dagmar; PETERKA, Josef. *Encyklopedie literárních žánrů*. s. 186 – 190.

*a nikoliv fantastické příběhy ze současnosti nebo magický realismus. Podstatnou složkou fantasy je často nevysvětlitelný, nadpřirozený úkaz nebo přímo projev magie (...).*¹³

Existuje však celá řada dalších podžánrů, které se dále prolínají s jinými literárními žánry, a to hlavně se science fiction a horor. Nejvíce využiji rozdělení Zuzany Hlouškové¹⁴ a zároveň Ondřeje Neffa¹⁵:

1. Pohádková fantasy

Je někdy označována také jako moderní či adult (dospělá) fantasy. Vychází z pohádek a bajek, avšak postavy řeší reálné problémy.

2. Historická fantasy

Většinou bývá základem reálná historická osoba nebo moment, kdy příběh řeší následky „co kdyby“ (kdyby se osoba rozhodla jinak, kdyby se závažný moment například vůbec neodehrál).

3. Temná fantasy

Pohybuje se na hranici s hororem, převážně příběhy o upírech či má hlavní hrdina často sklony ke zlu.

4. Městská fantasy

Magie je zde jako součást života ve velkoměstě, přičemž nadpřirozené bytosti jsou obyvatelé města. I přesto se zde odehrává jakási bitva dobra se zlem.

5. Horror

U čtenáře by měl vyvolat pocit hrůzy, strachu a napětí. Není podžánrem fantasy. Do fantastické literatury patří jen v tom případě, že se jedná o horor, kde jsou použity nadpřirozené prvky.

¹³ NEFF, Ondřej; Jaroslav OLŠA. ed. *Encyklopedie literatury science fiction*. s. 29.

¹⁴ HLOUŠKOVÁ, Zuzana. *Povídání o žánru fantasy*. In: Studijní a vědecká knihovna Hradec Králové. [online]. [cit. 24.03.2017]. Dostupné z: <<http://www.svkhhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20120117>>.

¹⁵ NEFF, Ondřej; Jaroslav OLŠA. ed. *Encyklopedie literatury science fiction*. s. 29 – 35.

6. Kyberpunk

Knihy často zaměřené na spodinu (okraj společnosti), využívá se zde moderní technika (roboti, počítače), především zde jde o symbiózu člověka s moderní technikou, např. „matrix“.

7. Steampunk

Dnes již nepříliš zmiňovaný podžánr fantastické literatury. Příběhy bývají umístěné do 19. století (století páry).

3. Literární dílo Harry Potter

Harry Potter je název fantastické série popisující dobrodružství mladého čaroděje a jeho přátel Hermiony Grangerové a Ronalda Weasleyho, všichni společně studují v Bradavicích na škole čar a kouzel. Série má sedm dílů, každý popisuje jeden školní rok.

Hlavní zápletka příběhu je boj mezi Harry Potterem a zlým čarodějem Tomem Rojvolem Raddlem, který je po celém kouzelnickém světě znám jako Lord Voldemort. Splňuje klasickou charakteristiku černokněžníka, snaží se podmanit si celý svět, jak kouzelnický, tak i normální, lidský svět obývaný mudly (ti, co neumějí čarovat). Touží po dosažení nesmrtelnosti a ničí všechno a všechny, kteří se mu postaví do cesty. Mezi jeho hlavní cíl patří, zničení již zmiňovaného čaroděje Harryho Pottera.

Příběh se odehrává v přítomnosti ve Velké Británii, kde existují jakési dva světy, normální lidský svět, do kterého se prolíná kouzelnický svět, který se ale zároveň snaží být skrytý pro obyčejné lidi „mudly“. Kouzelníci žijí tajně přímo v mudlovských městech nebo na místech, která existují pouze pro kouzelníky, jako je například vesnice Prasinky. Podle tohoto světa patří mezi hlavní zákon ochrana před odhalením kouzelníků, na dodržování toho zákona dohlíží Ministerstvo kouzel. Toto prostředí je velice propracované a dokonce o jeho popisu vycházejí samostatné knihy, jako třeba *Škola čarodějů: průvodce magickým světem Harryho Pottera*, kde autor sepsal jakousi kritiku tohoto světa: *Úchvatná dobrodružství Harryho a jeho kamarádů nabírají tak rychlý spád, že si ani nestačíme uvědomit tu spoustu mytologických, folklorních a historických odkazů prosvítajících mezi řádky. Vlastně jedním z největších potěšení, které četba knížek o Harrym Potterovi přináší, je právě neobyčejná bohatost magického světa. Za toto bohatství vděčíme téměř neohraničené obrazotvornosti J. K. Rowlingové, ale i rozsáhlému společně sdílenému kulturnímu dědictví magické tradice. Lektvary a kouzla, obři a draci,*

*kotle a křišťálová koule – vše má fascinující a často překvapivou historii sahající stovky a někdy i tisíce let do dávné minulosti.*¹⁶ Příběhy se z většinové části odehrávají v kouzelnické škole s názvem Bradavice, což je to internátní škola, která má čtyři koleje, do kterých jsou žáci rozděleni ihned po příjezdu, a to za pomoci kouzelného klobouku. Kolejemi jsou: Nebelvír, Zmijozel, Havraspár a Mrzimor. Na této škole se žáci učí základy kouzelnictví, jako jsou lektvary, obrana proti černé magii a péče o kouzelné tvory.

Knihy o Harry Potterovi jsou psané jako dobrodružný román, který patří do žánru fantasy, ve kterém se vyskytují také znaky jiných žánrů jako například thrilleru. Knihy jsou řazeny mezi dětskou literaturu, ale jsou určené pro čtenáře od 9 do 99 let. U nás i ve světě mají obrovský úspěch a je to hlavně z toho důvodu, že záměr této série je, aby čtenář stárnul souběžně s ní. Tento záměr je na knihách hodně znatelný, začáteční díly jsou psané se znaky pohádky určené spíše pro mladší děti, kdežto konečné už jsou pro vyspělé čtenáře a objevují se zde právě znaky thrilleru.

*„Bestsellerová série o Harrym Potterovi vycházela mezi lety 1997 a 2007. Po celém světě se prodalo přes 450 milionů výtisků, série byla přeložena do 79 jazyků a vzniklo podle ní osm úspěšných velkofilmů“*¹⁷ (poslední kniha byla rozdělena na dva filmy). Autorka J. K. Rowlingová se za velmi krátkou chvíli stala milionářkou. *„V roce 2001 byla Joanne 42. nejbohatší ženou Británie a 36. nejbohatším obyvatelem Skotska.“*¹⁸

Knihy o Harry Potterovi v České Republice obsadily první místo v anketě „Moje kniha“, a to v kategorii: 204 nejoblíbenějších knih českých čtenářů na počátku 21. století, anketa proběhla v roce 2004, sběr hlasů byl organizován především knihovnami, ale i přes webovou stránku. Stejně jako knihy, tak se i autorka J. K. Rowlingová umístila v této anketě na prvním místě a to v kategorii 200 nejoblíbenějších autorů českých čtenářů na počátku 21. století. A navíc: *„Ze statistik projektu Čtení pomáhá, vyplývá, že nejčtenější knihou mezi mladými čtenáři je Harry Potter a Fénixův řád, následovaný Kamenem mudrců.“*¹⁹

¹⁶ KRONZEK, Allan Zola. KRONZEK, Elizabeth. *Škola čarodějů: průvodce magickým světem Harryho Pottera*. s. 5.

¹⁷ MARTINUS.CZ. *Harry Potter a Prokleté dítě*. In: Martinus.cz. [online]. [cit. 24.03.2017]. Dostupné z: <<http://www.martinus.cz/?ultem=240773>>.

¹⁸ SMITH, Sean. *Sen jménem Harry Potter: životní příběh J.K. Rowlingové*. s. 185.

¹⁹ BEZR, Ondřej. *Mezi malými čtenáři je nejpopulárnější Harry Potter a Bylo nás pět*. In: Idnes.cz. [online]. [cit. 24.03.2017]. Dostupné z: <http://kultura.zpravy.idnes.cz/mezi-malymi-ctenari-je-nejpopularnejsi-harry-potter-a-bylo-nas-pet-1d2/literatura.aspx?c=A110823_161122_literatura_ob>.

Série vyvolala jakousi „pottermánii“. Před vydáním čtvrtého dílu Harry Potter a ohnivý pohár už existovala silná základna fanoušků a knihkupectví toho uměla využít, ale nečekala až takový zájem čtenářů, například: „*Bloomsbury vyčlenilo na reklamní kampaň úctyhodnou sumu dvou milionů liber. Chtěli vyvolat zájem, místo toho vyvolali hysterii. Davy, které 8. července 2000 obléhaly knihkupectví, by se spíš daly očekávat na koncertě Beatles v dobách jejich největší slávy, případně na finále fotbalového mistrovství světa. A tady lidé čekali jen na to, aby si mohli koupit knížku! V literárním světě to byla naprosto výjimečná událost.*“²⁰ Knihy získaly značný úspěch, následovaly filmy a poté byla ke každé knize vytvořena také počítačová hra. Dokonce vznikla i řada deskových her. Na internetu a ve sběratelských obchodech se dají koupit různé předměty s tematikou Harryho Pottera, jako například: trička s potiskem, kouzelnické hábity, hůlky, přívěšky a hrnečky. Kromě toho se dají koupit i různé pochutiny zmiňované v knihách, jako jsou Bertíkovi fazolky tisíckrát jinak, které obsahují dobré příchutě jako třešeň nebo citrón, ale také příchutě špatné, například suché z nosu nebo hlína.

3.1 O autorovi

Joanne Rowlingová se jako autorka proslavila díky sedmidílné fantasy sérii o Harry Potterovi.

Narodila se 31. července roku 1965 ve městě Yate, Anglie. Rodiče se jmenovali Peter a Anne Rowlingovi; má jednoho sourozence sestru Dianne.

Svou první knihu napsala již v osmi letech, příběh o králíkovi se jménem „Rabbit“.

Nápad na příběh Harryho Pottera dostala Joanne v roce 1990, když seděla ve vlaku z Manchesteru do Londýna, King's Cross (toto nádraží patří v knize mezi klíčová místa), který měl zpoždění. Za čtyři hodiny měla vymyšlený základní děj prvního dílu kouzelnické série a také většinu postav.

Harry Potter a kámen mudrců vyšel v roce 1997. Na obálce bylo jméno J. K. Rowling, protože se vydavatelství bálo menšího prodeje knihy, pokud by bylo zřejmé, že je autorem žena (chtělo tudíž jméno zkrátit na dvě iniciály). Joanne, ale nemá prostřední jméno, proto použila jméno po své babičce Kathleen. V červenci 1998 vychází v Anglii druhý díl *Harry Potter a tajemná komnata* a rok poté i díl třetí *Harry Potter a vězeň z Azkabanu*. Tyto tři díly se později umístily na prvních třech místech žebříčku bestsellerů

²⁰ SMITH, Sean. *Sen jménem Harry Potter: životní příběh J.K. Rowlingové*. s. 171.

deníku The New York Times, situace se opakovala i v Evropě. V roce 2000 vydala čtvrtý díl *Harry Potter a ohnivý pohár*, poté, v roce 2003 díl *Harry Potter a fénixův řád*, v roce 2005 *Harry Potter a princ dvojí krve* a v roce 2007 celou sérii zakončila, a to sedmým dílem s názvem *Harry Potter a relikvie smrti*.

Knihy mají po celém světě nevídaný úspěch, hlavně kvůli své propracovanosti a hlavním charakterům, Mathias Jung v knize *Kouzlo sebeuskutečnění* napsal: „*Joanne K. Rowlingová prokazuje schopnost představit komplikovaně proměnlivé charaktery a nasadit vypravěšské tempo, které by dokázalo zahambit dokonce mistra fantazie a mytologie J. R. R. Tolkiena (Pán prstenů)*“²¹

Celá sága o brejlatém kouzelníkovi byla zfilmována studii Warner Brothers.

Rowlingová později napsala tři doplňkové knížky k Harry Potterovi a to: *Famfrpál v průběhu věku*, *Fantastická zvířata a kde je najít* a *Bajky barda Beedleho*. První dvě knížky jsou skutečně zmíněné v samotném příběhu o Harrym, jedná se o jakési školní učebnice, se skutečnými postranními poznámkami.²²

4. Stručné představení série knih Harry Potter

Jak jsem již v předchozí kapitole zmiňovala, záměrem této série knih je, aby čtenář stárnul postupně s nimi a hlavně s hlavním hrdinou. Harrymu Potterovi v první knize je 11 let a na konci série je mu 18 let.

4.1 Harry Potter a kámen mudrců

První kniha čtenáře seznamuje s příběhem brýlatého nesmělého chlapce, který žije se svou tetou, strýcem a bratrancem, protože rodiče mu zemřeli, když byl malé nemluvně.

Na své 11 narozeniny se dozví, že je kouzelník a je přijat do Školy čar a kouzel v Bradavicích. Zde se seznámí se spoustou dalších kouzelníků. Poznává zde Ronalda Weasleyho a Hermionu Grangerovou, kteří ti se postupně stanou jeho nejlepšími přáteli.

Ve škole se učí, jak fungují zákony kouzelnického světa, poznává profesory a zjišťuje, že s některými moc dobře nevychází.

²¹ JUNG, Mathias. *Kouzlo sebeuskutečnění: Harry Potter v nás*. s. 28.

²² ROWLING, J.K.. *J.K.Rowling – about.* . [online]. [cit. 24.03.2017]. Dostupné z: <<http://www.jkrowling.com/about/>>.

Harry se v průběhu příběhu dozví, že úmrtí jeho rodičů nebyla nehoda. Byli zabiti černokněžníkem Lordem Voldemortem, o kterém si celý kouzelnický svět myslí, že je mrtvý. Je ale pouze oslaben a hledá způsob, jak nabrat zpět své síly.

Na konci prvního ročníku je Harry postaven před náročnou zkoušku, a to najít a ochránit Kámen mudrců, aby ho Lord Voldemort nemohl zneužít a vrátit se zpět k moci. To se Harrymu podaří a ve škole je pokládán za hrdinu.²³

4.2 Harry Potter a tajemná komnata

Harry se po prázdninách má vrátit zpět do školy, bohužel se mu to kvůli domácímu skřítkovi Dobbymu nedaří. Díky němu totiž nestihne vlak do Bradavic a musí zvolit jiný způsob dopravy, přičemž vezmou panu Weaslymu létající auto. Za toto je oba málem vyloučí ze školy.

Ve škole se mezitím začnou dít divné věci, Harry slyší hlasy, které vnímá jen on, školníková kočka a několik studentů společně s Hermionou zkamení a na zdech se objevují nápisy. Všechny tyto věci souvisejí s tajemnou komnatou a s tím, že je znovu po 50 letech otevřena.

Harry poté najde deník Toma Rojvola Raddla, který ho zavede do doby před 50. lety, kdy byla komnata otevřena poprvé. V té době obvinily Hagrida (školník), za otevření komnaty a byl vyloučen ze školy. Nyní mnoho studentů i profesorů podezírá Harryho, že komnatu otevřel a ovládá příšeru, která v ní sídlí (bazilišek), protože umí mluvit s hady. Harry ale ví, že komnatu otevřel Voldemort (T.R.Raddle), využil k tomu Giny (Ronova sestra), kterou zmanipuloval pomocí již zmíněného deníku, proti své vůli dělala věci, které nechtěla a poté odešla do komnaty.

Harry s Ronem se vydají Giny zachránit. Do komnaty se avšak dostane pouze Harry. Zde se setká s mladým Lordem Voldemortem, který vysává životní sílu z Giny. Lord Voldemort na Harryho poštvě baziliška, kterého však Harry zabije s pomocí Brumbálova (ředitel školy) fénixe a meče. Vzápětí zničí jeho deník. Gina je zachráněna a studenti, kteří zkameněli, jsou pomocí lektvaru uzdraveni. Harry je opět hrdina.²⁴

²³ ROWLING, Joanne K. *Harry Potter: a Kámen mudrců*.

²⁴ ROWLING, Joanne K. *Harry Potter a tajemná komnata*.

4.3 Harry Potter a vězeň z Azkabanu

Příběh začíná tím, že do Harryho domu přijede na návštěvu teta, která uráží památku Harryho rodičů. Harry se neovládne a nechtěně se mu podaří tetu nafouknout jako balón, až teta odlétá pryč. Poté chce utéct z domu a nasedne na kouzelnický autobus, který ho odveze do Londýna, do kouzelnického motelu, kde se dozvídá, že z Azkabanu (vězení pro nebezpečné kouzelníky) utekl Sirius Black, o kterém se dále v příběhu dozvídá, že je jeho kmotrem a byl to přítel Harryho rodičů, který je však zradil a vyrazil Voldemortovi kde se ukrývají. Navíc je pokládán za vraha, protože zabil přítele Petera Pettigrewa a nyní je na stopě Harrymu.

Na hodině, kterou vede Hagrid a týká se kouzelných tvorů, jeden ze studentů, Draco Malfoy (Harryho „nepřítel“), provokuje hipogryfa jménem Kľofan a ten ho zraní. Jelikož má Draco vlivného otce, tak Kľofana odsoudí k smrti. V den popravy jdou Harry, Ron a Hermiona navštívit Hagrida, aby ho utěšili. Po cestě zpátky skupinku napadne černý pes a odtáhne Rona skrz tajný tunel pryč. Ostatní ho následují a zjistí, že černý pes je ve skutečnosti Sirius a nechtěl ublížit Ronovi, ale snažil se chytit jeho krysu Prašivku, kterou má jako mazlíčka. Prašivka je totiž přeměněný Peter Pettigrew a zde se Harry dozví pravdu, a to, že ve skutečnosti Peter zradil jeho rodiče a svedl vše na Siriuse, který je nevinný. Poté se situace zvrtné, Peter uteče a Sirius je uvězněn.

Po těchto událostech se Harry s Hermionou pomocí kouzelného předmětu vrací v čase, zachrání Kľofana a osvobodí Siriuse.²⁵

4.4 Harry Potter a ohnivý pohár

Na začátku příběhu se Harry a Ron se svou rodinou dostanou na mistrovství světa ve famfrpálu (kouzelnický sport). Po zápase na kemp zaútočí smrtijedi (stoupenci Lorda Voldemorta) a vykouzlí na nebi symbol zla, což je znamení toho, že se Lord Voldemort vrátil.

Ve škole ředitel nejdříve představí nového profesora a to bystrozora Alastora „Pošuka“ Moodyho a dále oznámí, že se ve škole bude konat tzv. turnaj tří kouzelníků, toho se mohou zúčastnit pouze studenti starší 17ti let.

²⁵ ROWLING, Joanne K. *Harry Potter: a vězeň z Azkabanu*.

Účastníci jsou vybíráni pomocí očarovaného poháru, místo tří kouzelníků jsou vybráni čtyři, přičemž poslední z nich je právě Harry Potter, který by správně nesměl kvůli věku soutěžit, ale jelikož byl pohárem vybrán, tak musí. Má ale strach, turnaj je totiž velice nebezpečný.

Turnaj se skládá ze tří úkolů, první je souboj s drakem, kterému má ukrást zlaté vejce, přičemž tento úkol splní. Při dalším úkolu musí zachránit svého blízkého člověka, který je uvězněn na dně jezera, které je obýváno jezerními lidmi. To se Harrymu také podaří. Jako poslední úkol mají účastníci najít ohnivý pohár ve velikém začarovaném bludišti a tím by vyhrály turnaj.

Harry pohár najde společně s dalším účastníkem turnaje Cedrikem, pohár ale někdo očaroval a ten přenesl Harryho na hřbitov, kde se objevuje Peter Petigrew. Zabije pomocí kletby Cedrika a připoutá Harryho k jednomu hrobu. Poté Peter přinese tvora, který vypadá jako vyhublé, slabé dítě. Pomocí Harryho krve, Peterovi ruky a kosti z hrobu se tvor promění na Lorda Voldemorta v plné síle.

Voldemort chce poté Harryho zabít, tomu se ale pomocí duchů lidí, které Voldemort zabil, mezi kterými byly i Harryho rodiče, podaří dostat zpět do Bradavic i s tělem Cedrika.

Poté následuje pohřeb a školní rok končí.²⁶

4.5 Harry Potter a fénixův řád

Harry se po prázdninách opět vrací do školy, kde se mu začínají zdát divné sny. Později uvěří, že to co se mu zdá je skutečnost.

Jednou se mu zdálo, že Lord Voldemort mučí jeho kmotra Siriuse, okamžitě se se svými kamarády vydá ho zachránit. Odletí na místo, kde má být Sirius držen. Nacházejí se na odboru záhad, kde se dostanou do místnosti plné skleněných koulí, přičemž Sirius tam není.

Každá skleněná koule ukrývala věštbu a bylo u ní napsáno jméno člověka, kterému náležela. Na jedné bylo napsáno Harry Potter a Lord Voldemort, jakmile ji Harry vzal, tak se objevili smrtijedi a věštbu chtěli. Během boje se objevily posily v podobě členů fénixova řádu, mezi kterými byl například Sirius i Moody. Při boji se smrtijedy byl Sirius zabit, Harry bojoval s Voldemortem, který uprostřed boje zmizel.

²⁶ ROWLING, Joanne K. *Harry Potter: a Ohnivý pohár*.

Když se všichni vrátili zpět do Bradavic, Harry se dozvěděl, co věštba obsahovala: „*Ten, jenž dokáže přemoci Pána zla, přichází... Naroděn těm, kdož se mu již třikrát postavili, narozen ve chvíli, kdy sedmý měsíc bude umírat... A Pán zla ho označí jako sobě rovného, ale on bude mít moc, o které Pán zla neví... A jeden musí zemřít rukou druhého, protože jeden nemůže žít, když druhý přežije... Ten, jenž dokáže přemoci Pána zla, se narodí, až sedmý měsíc bude umírat... „.*²⁷ To znamená, že Harry musí zabít Voldemorta nebo naopak.

Tímto příběh končí a nastávají opět prázdniny.²⁸

4.6 Harry Potter a princ dvojí krve

Na začátku knihy se Severus Snape (profesor, se kterým Harry nevychází) setkává s matkou Draca Malfoye a slíbí jí, že mu pomůže s úkolem, kterým ho pověřil Lord Voldemort.

Ve škole, při hodině lektvarů si Harry musí vypůjčit učebnici. Ta, kterou dostane, působí velmi staře a je popsána různými poznámkami. Tuto učebnici dříve vlastnil Princ dvojí krve.

Profesor Brumbál a Harry nahlíží do minulosti Lorda Voldemorta, aby zjistili jak ho porazit a najdou odpověď. Voldemort se stal nesmrtelným tím, že svou duši rozdělil a ukryl ji do viteálů (kouzelné předměty) a pokud má zemřít, tak Harry musí všechny viteály najít a zničit.

Mezitím probíhá vcelku normální školní rok, Ron si například najde lásku.

Na konec příběhu se Brumbálovi podaří najít jeden z viteálů, s Harrym ho získají a vracejí se zpět do školy, kde je ale na ně nastražená léčka. Na Brumbála čekají smrtijedi, společně s Malfoyem a Snapem, který Brumbála zabije.

Ředitel Brumbál je poté pohřben v bílé hrobce v Bradavicích a škola je do nového školního roku zavřena. Po těchto událostech už se Harry odmítá do školy vrátit a jeho cílem je zabít Lorda Voldemorta.²⁹

²⁷ ROWLING, Joanne K. *Harry Potter: a Fénixův řád*. s. 538.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ ROWLING, Joanne K. *Harry Potter: a princ dvojí krve*.

4.7 Harry Potter a relikvie smrti

Poslední kniha začíná tím, že Harry je v nebezpečí, kvůli tomu, že Lord Voldemort ho chce mrtvého, a proto je po celém kouzelnickém světě hledaný.

S přáteli Ronem a Hermionou se vydávají hledat zbývající viteály, což se jim daří. Postupně je najdou všechny.

Mezitím se Lord Voldemort zmocní bezové hůlky (jedna z relikvií smrti), která patřila Brumbálovi a poté s ní zabije Snapea. U jeho smrti byl i Harry. Snape mu předal své vzpomínky a jakmile se na ně Harry podíval, pochopil, kde je pravda. Snape Harryho po celou tu dobu ochraňoval, jeho roli zrádce vymyslel Brumbál a dokonce mu nařídil, aby ho zabil, což bylo součástí plánu. Harry zde zjistí, že on sám je jeden z viteálů a tudíž musí zemřít. Lord Voldemort ho sám zabije, Harry umírá. Voldemort s jeho mrtvým tělem přichází do Bradavic. Zde se ale Harry probírá, není mrtvý, protože Voldemort zabil pouze tu část, která byla spjatá s ním, pouštějí se do finálového boje. Mezitím Harryho přátelé zničí poslední viteál a poté Voldemort umírá.

Úplný konec knihy nás přenáší o 19 let později, kde Harry s Giny mají děti, které nastupují na Školu čar a kouzel v Bradavicích.³⁰

5. Volný čas a Harry Potter

Volný čas je důležitým aspektem života každého z nás, jeho trávení nás ovlivňuje již od útlého věku a tedy má na nás vliv, slouží k naší seberealizaci. Na volný čas je možné nahlížet z mnoha různých hledisek, jako například pedagogické nebo psychologické, a z tohoto důvodu existuje řada různých definic. V této práci je pro příklad uvedena definice volného času z knihy *Děti, mládež a volný čas* od Břetislava Hofbauera, ta zní: „*Někdy se vymezuje jako čas, který zbývá po splnění pracovních i nepracovních povinností (...). Přesnější a úplnější je však jeho charakteristika jako činnosti, do níž člověk vstupuje s očekáváními, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí, a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení.*“³¹

V dnešní době, kdy jsme obklopeni moderní technologií, jako jsou chytré telefony, počítače nebo sociální sítě, mají děti spoustu možností jak naložit se svým volným časem

³⁰ ROWLING, Joanne K. *Harry Potter: a Relikvie Smrti*.

³¹ HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. s. 13.

a je možné, že se ke čtení knih neuchyluje tak značné množství dětí jako kdysi. Přesto právě zásluhou příběhů jako je Harry Potter, děti stále baví číst.

Existuje spousta důvodů proč vést děti ke čtení, jak tvrdí: Olga Černá ve své knize *Čtení není žádná nuda: Samozřejmě, že děti číst potřebují: aby si rozšířily slovní zásobu, naučily se vyjadřovat, zvykly si na gramatická pravidla, porozuměly textu, dokázaly si z něj vybrat podstatné informace, zapamatovat si je a pracovat s nimi, aby získaly všeobecný přehled... zkrátka aby do našeho dospělého světa vstoupily dostatečně vybavené.*³²

A proč vést děti ke čtení příběhů o Harry Potterovi? Je zde mnoho důvodů, a to zejména, že u dětí rozvíjí fantazii prostřednictvím magického světa, plného různých tvorů a kouzel. Dále se v knihách vyskytuje široká rozmanitost postav, které působí velmi lidsky a čtenář je schopen se s nimi značně ztotožnit. Žádná z postav není vyloženě dobrá či špatná, tak aby to dokázal čtenář rozlišit, proto je nutné, aby přečetl všech sedm dílů.

Jak již v této práci bylo zmiňováno, tak série knih je napsána tak, aby se vyvíjela spolu se čtenářem a zároveň má velmi poutavý příběh, tak aby čtenář měl touhu číst dál. V knihách je řada motivů, které se snaží děti poučit o základních etických otázkách. Hlavní je motiv boje mezi dobrem a zlem, kdy nakonec dobro i přes všechny překážky vyhraje. Další je motiv smrti, který je přítomen od prvního dílu série. Harry je sirotek, který se vyrovnává se smrtí rodičů. Další z motivů je jednoznačně přátelství, kdy je v dílech ukázáno, že praví přátelé s vámi překonají vše a pomohou vám, jak jen mohou.

Domnívám se, že autorčiným záměrem bylo předat čtenářům správné hodnoty právě pomocí této literatury.

II. Praktická část

V praktické části své bakalářské práce bych chtěla předvést, jak je možné využít romány o Harry Potterovi ve volném čase dětí. Rozhodla jsem se pro formu projektu, protože: „*Projektová výuka je považována za velmi efektivní v souvislosti s naplňováním klíčových kompetencí vymezených v RVP, neboť při výuce pomocí této metody dochází k osvojení a upevnění nových vědomostí i dovedností a rozvoji formativních stránek osobnosti (odpovědnost, vytrvalost, tolerance, spolupráce, komunikační schopnosti, sebekritičnost, aktivita, samostatnost a tvořivost). Projektová výuka také napomáhá k*

³² ČERNÁ, Olga. *Čtení není žádná nuda: náměty k rozvíjení čtenářské gramotnosti a radosti ze čtení*. s. 8.

začleňování mezipředmětových vazeb a průřezových témat do výuky. “³³ K jeho realizaci jsem si vybrala školní družinu Základní školy v Trhových Svinech. Při tvorbě tohoto projektu bylo mým záměrem, aby dětem umožnil se na chvíli přenést do světa Harryho Pottera pomocí zábavných aktivit, u kterých se zároveň dozvědí něco nového, a rozvinou si pohybové, výtvarné a hudební dovednosti, a schopnosti jako je představivost, komunikace a práce ve skupině.

6. Charakteristika vybraného školního zařízení

Pro realizaci projektu jsem zvolila školní družinu Základní školy v Trhových Svinech, která se nachází v místě mého bydliště, a do které jsem docházela na praxi v rámci výuky, a proto jsem seznámena s běžným chodem družiny.

„Základní škola Trhové Sviny leží na severozápadě města blízko hlavní silnice spojující naše město s Českými Budějovicemi. Areál školy se skládá z budov pavilónového typu vzájemně propojených. Ve škole se začalo učit od 8. září 1963. Základní škola je součástí výchovně vzdělávací soustavy. Poskytuje základní vzdělání podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání „Naše šance“ a osnov včetně učebních plánů určených MŠMT ČR. Člení se na 1. stupeň (1. - 5. roč.) a 2. stupeň (6. - 9. roč.). Výchovně vzdělávací činnost mimo vyučování se realizuje ve školní družině (kapacita 170 žáků) a školním klubu (kapacita 150 žáků) formou odpočinkových, rekreačních a zájmových činností. Ve školním roce 2015/16 byla školní družina rozdělena do šesti oddělení, v nichž pracovalo šest kvalifikovaných vychovatelek na plný nebo částečný úvazek. Dvě oddělení školní družiny působila v kmenových třídách, zbývající čtyři oddělení využívala prostorů pro odpočinkové a zájmové aktivity v učebnách tříd prvního stupně.

Školní družina je otevřena každý den od 6:00 h do 7:40 h a od 11:40 h do 16:30 h a po tuto uvedenou dobu poskytuje všem navštěvujícím dětem bezpečné zázemí. Školní družinu navštěvovalo 157 žáků (vloni 135) a měsíční poplatek byl 100 Kč.“³⁴

³³ ZORMANOVÁ, Lucie. *Projektová výuka*. In: Metodický portál RVP. [online]. [cit.24.03.2017] Dostupné z: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/s/14983/PROJEKTOVA-VYUKA.html/>>.

³⁴ MIKEŠ, Jan. Výroční zpráva o činnosti a hospodaření za školní rok 2015/16. In: Základní škola Trhové Sviny. [online]. [cit.24.03.2017]. Dostupné z: <http://www.zssviny.cz/sites/default/files/download/vyrocní_zprava_2015_16.pdf>.

Ke škole je také připojena školní kuchyně s jídelnou, tělocvična, atletický areál a pergola s herními prvky (pískoviště, pingpongový stůl, skluzavka s houpačkou).

Projekt byl realizován v šestém oddělení školní družiny, které má na starosti vedoucí školní družiny Jana Princová. Toto oddělení navštěvují zejména děti 4. třídy, přičemž jsou zde i děti 5. a 3. třídy.

7. Projekt

Charakteristika: Projekt s názvem *Magická škola*, který je zaměřený na tematiku Harryho Pottera, obsahuje volnočasové činnosti s využitím prvků z oblasti estetické výchovy. Při projektu bude také dětem představena postava Harryho Pottera a svět, ve kterém se nachází. Zde bylo čerpáno ze čtvrté kapitoly teoretické části práce s názvem *Stručné představení série knih Harry Potter*. Účastníky byli děti ze školní družiny, pouze z 1. stupně (celkem 24 dětí). Jedná se o projekt, který bude rozdělen na tři setkání, a to z důvodu toho, že na realizaci projektu, mi byl školní družinou poskytnut čas od 14:00 h do 16:30 h. Projekt může být také realizován jednorázově, v případě, že by na něj byl vyhrazený celý den ve školní družině (ráno i odpoledne).

Místo realizace: Školní družina ZŠ Trhové Sviny, 6. oddělení

Věková skupina: děti 8 – 11 let

Cíle: Seznámit děti s tím, co nabízí magický svět Harryho Pottera. Rozvoj fantazie a představivosti. Projekt podporuje také rozvoj pohybových a tvořivých dovedností a schopností jako je komunikace a práce ve skupině.

1. Setkání

Pomůcky: klobouk, papíry, hůlky (klacíky, čínské hůlky), výtvarné potřeby, barevné provázky, kusy látek

Cíle: Rozvoj fantazie a tvořivých dovedností. Představení světa a postavy Harryho Pottera dětem.

Aktivita: Před tím, než odstartujeme program prvního dne, tak se s účastníky posadíme na koberec do kroužku a začneme s asociacemi, což znamená, že každé dítě řekne jedno slovo, které se mu vybaví, když se řekne Harry Potter.

Poté se budeme zabývat zkráceným příběhem Harryho Pottera:

„Harry byl desetiletý sirotek, který bydlel s tetou, strýcem a rozmazleným bratrancem, a ti, ho neměli moc rádi, nosil obnošené oblečení a neměl ani pokoj, spal v přístěnku pod chody.

Na jeho jedenácté narozeniny obdržel dopis o přijetí do Bradavické školy čar a kouzel, který mu přinesl školník Hagrid. Harry se rozhodl do školy nastoupit a s Hagridovou pomocí se před ním otevřel svět, o kterém neměl ani ponětí. Dveře se před ním otvírali sami, jen pomocí slov, Hagridova motorka dokázala létat, celé nástupiště na nádraží je schované za neviditelným průchodem, vše bylo zařízeno skrz kouzla.

Hagrid také poučí Harryho, že v jejich krásném kouzelnickém světě existuje zlo, a to v podobě Lorda Voldemorta, zlého černokněžníka, který Harrymu zabil rodiče, ale nyní je někde v ústraní a je slabší. Harry se rozhodne, že jestli se vrátí, tak ho musí porazit.

Poté Harry nastoupí do školy, zde se naučí vše potřebné pro čaroděje, jak létat na koštěti, jak se dělají lektvary, jak správně vyslovovat zařikadla, jak se bránit proti černé magii a mnoho dalšího. Také se stane chytačem ve školním sportu famfrpálu. Samozřejmě si ve škole najde své nejlepší přátele, Rona a Hermionu.

Mezi tím Lord Voldemort znovu načerpá své síly a započne obrovská bitva v kouzelnickém světě, plná různých kleteb, kouzel, která dokáží ovládat přírodní živly, předměty nebo dokonce mysl, plná magických tvorů jako je vlkodlak, skřítek nebo obr.

Bitva potrvá velmi dlouho, až do doby kdy Harry už bude téměř dospělý a všichni ostatní kouzelníci už se budou pomalu smířovat s porážkou, ale nakonec Harry Lorda Voldemorta porazí a dobro tak zvítězí.“

Dále si promluvíme o tom, zda děti knihy četly nebo zda viděly alespoň filmové zpracování. Mohou také doplnit, co se jim případně líbilo či nelíbilo. Děti také budou seznámeny s tím, jak dlouho projekt bude probíhat a s příklady toho, co bude projekt obsahovat.

Seznamte se s Harry Potterem – Při první činnosti bude dětem představen svět Harryho Pottera prostřednictvím mnou vymyšleného příběhu, přičemž děti vsedě nebo nejlépe vleže poslouchají:

„Představte si, že jste doma, se svými rodiči a případnými sourozenci, sedíte s nimi u jídelního stolu a vychutnáváte si své oblíbené jídlo. Najednou někdo zazvoní na dveře, vy se jdete podívat, ale když dveře otevřete, tak za nimi nikdo není, ale všimnete si, že přede dveřmi leží dopis adresovaný vám. Okamžitě ho otevřete a pustíte se do čtení: Vážený účastníku, s potěšením Vám oznamujeme, že jste přijat ke studiu na Škole čar a

kouzel v Bradavicích. V příloze Vám posíláme seznam potřebného vybavení. Se srdečným pozdraven Albus Brumbál, ředitel školy.

Nemůžete tomu uvěřit, může to být vůbec pravda? Odneseťe dopis ukázat rodičům, ti ale nevypadají vůbec překvapeně a odhalí vám velké tajemství, oni sami jsou také kouzelníci. Řeknou vám, že jako děti také studovali v Bradavicích a, že budou velice nadšeni, když tam nastoupíte.

Rozhodnete se tedy jet, v den nástupu do školy vás rodiče odvezou na nádraží, kde projdete neviditelnými dveřmi na nástupiště 9 a 3/4, nasednete do vlaku a jedete. Vlak je plný dětí, jako jste vy, cesta utíká svižně a najednou jste v Bradavicích.

Po vystoupení z vlaku se seznámíte se školníkem Hagridem, který je velmi vysoký, zarostlý, ale také usměvavý a ten, vás i ostatní děti, které nastupují do prvního ročníku, zavede k jezeru. Venku je tma a jediné co je vidět jsou zářivé hvězdy, ale také obrovský hrad s množstvím věží na protějším břehu. „Vítám vás v Bradavicích“ řekne Hagrid. Poté nasednete do člunu a Hagrid zavolá: „Tak jedem.“, najednou se všechny čluny naráz sami rozjedou a dovezou vás až k hradu.

U brány vidíte sedět mourovatou kočku, která se během mžiku promění v profesorku McGonagallovou, která vás odvede do velké síně, když se dveře otevřou, tak spatříte nádhernou místnost, kde jsou čtyři dlouhé stoly, u kterých sedí ostatní studenti a nad nimi se ve vzduchu vznášejí tisíce svící, když vzhlednete nahoru, všimnete si, že strop vypadá jako skutečné noční nebe a okolo vás létají zářící duchové, ale než si stihnete síň pořádně prohlédnout, tak stojíte přímo před učitelským stolem, na kterém je položený starý klobouk. A víte, co se bude dít teď?“

Zde příběh končí a navazuje další aktivitou.

Do které koleje patříš? – Aktivita spočívá v tom, že se děti rozdělí do týmů pomocí klobouku, ve kterém budou lístečky s názvy kolejí: Nebelvír, Zmijozel, Havraspár a Mrzimor. Pro tyto týmy budou sbírat body v ostatních aktivitách. Jednotlivé skupiny budou odlišeny pomocí náramků v barvách kolejí (Nebelvír – červená, Zmijozel – zelená, Havraspár – modrá, Mrzimor – žlutá), přičemž dětem může být přednesen návrh, aby si na příští setkání oblékly tričko v barvě jejich koleje. Lístečky budou předem připraveny podle počtu dětí. Než děti začnou losovat, budou pomocí krátké básničky z knihy *Harry Potter a kámen mudrců*³⁵ seznámeni s tím, co nabízí jednotlivé koleje:

³⁵ ROWLING, Joanne K. *Harry Potter: a Kámen mudrců*. s. 55 – 56.

*„Zdá se vám, že jsem ošklivý –
myslete si, co chcete,
chytřejší klobouk než jsem já
na světě nenajdete.
Nechte si svoje buřinky
i své klobouky z plsti
jsem moudrý klobouk z Bradavic,
jenž vám nic neodpustí.
Každému vidím do duše,
vím, z jakého je těsta
nasad'si mě a řeknu ti,
kam povede tvá cesta.
Možná tě čeká Nebelvír,
kde mají chrabré srdce;
odvaha, klid a rytířskost
jdou u nich ruku v ruce.
Nebo tě čeká Mrzimor:
máš jejich mravní sílu,
jsou čestní a vždy ochotní
přiložit ruku k dílu;
či moudrý starý Havraspár,
pokud máš bystrou hlavu,
tam důvtipní a chápaví
vždy najdou čest a slávu.
Nebo to bude Zmijozel,
kde nastane tvá chvíle
ti ničeho se neštítí,
by svého došli cíle.
Nasad'si mně a neboj se
(jen vlastní strach tě leká)!
Já, moudrý klobouk z Bradavic,*

ti řeknu, co tě čeká!“

Hůlky – Aktivita, při které mají děti za úkol vyrobit si každý svou vlastní kouzelnickou hůlku. Budou jim poskytnuty veškeré potřeby na výrobu a jako příklad jim bude ukázána jedna předem vyrobená hůlka. Za vyrobení hůlky dostane každý účastník jeden bod pro svou kolej.

2. Setkání

Pomůcky: 1 camrál (volejbalový míč), 2 potlouky (tenisové míčky), 1 zlatonka (kulička), pracovní list, psací potřeby, papír, pastelky

Cíle: Zlepšit pohybové, výtvarné a literární dovednosti. Rozvoj schopností, jako je představivost, komunikace, práce v týmu a osvojení si pravidel hry.

Aktivita: Program druhého dne začíná venku na hřišti, kde děti utvoří týmy, které souhlasí s rozdělením do kolejí.

Famfrpál – Jedná se o pohybovou hru, která je vytvořena jakýmsi spojením „vybíjené, hry na třetího a hledání pokladu“. S dětmi si nejdříve popovídáme o tom, jak vypadá famfrpál v kouzelnickém světě, a jak se liší od toho, který budou hrát (je to míčová hra, při které hráči létají na košťatech a snaží se trefit camrálem do brány. Ostatní míče, jako je potlouk a zlatonka jsou očarovány, aby létaly sami). Před začátkem hry bude losování toho, který tým bude hrát proti kterému, například pomocí klobouku, v němž budou čtyři kuličky dvou barev. Poté budou děti poučeni o pravidlech hry.

Hráči: V každém týmu: 1 brankář, 1 chytač (snaží se nalézt ukrytou zlatonku, 2 odražeči (jejich úkolem je vybit střelce soupeřícího týmu, stojí na stranách hřiště), střelci (mají za úkol se trefit camrálem do brány)

Pravidla: Před začátkem hry rozhodčí schová zlatonku někam do prostoru hřiště a camrál se umístí doprostřed. Odražeči stojí na stranách hřiště, přičemž každá dvojice dostane jeden potlouk. Střelci stojí u brány, každý na své polovině hrací plochy. Hra začíná signálem, přičemž střelci vybíhají pro camrál a mohou si přihrávat. Snaží se ho dostat do brány soupeřícího týmu a musí se vyhýbat tomu, aby je odražeči vybili. Před tím než mohou odražeči vybijet, tak si musí potlouk jednou přehodit mezi sebou a tím ho „nabít“. Když se hráči podaří potlouk při vybití chytit, tak zachrání jednoho vybitého hráče ze svého týmu a vrací potlouk zpět odražečům. Každá branka se počítá za 1 bod.

Hra končí nalezením zlatonky (což se rovná 3 bodům) nebo vypršením 10 minutového limitu. Získané body se přičtou každému týmu (koleji).

Lektvary – Aktivita, ve které se jedná o práci s textem pomocí pracovního listu, který obsahuje úryvek z knihy *Harry Potter a kámen mudrců*. Úkoly se budou procházet společně, až na druhý úkol- Tajenku. Tři děti, které ji správně a nejrychleji vyluští, získají body pro svou kolej (1. místo – 3 body, 2. místo – 2 body, 3. místo – 1 bod).

Pracovní list

Text: „Vaším úkolem zde je zvládnout náročnou vědu a přesné umění přípravy lektvarů,“ začal. Spíš jen šeptal, než mluvil, studenti však slyšeli každé slovo - stejně jako profesorka McGonagallová si i Snape dovedl bez námahy udržet ve třídě ticho. Jelikož se to obvykle obejde bez pošetilého mávání hůlkou, leckdo z vás stěží uvěří, že i to jsou kouzla a čáry. Pochybuji, že byste opravdu pochopili, jaký půvab v sobě má tíse bublající kotlík a výpary, které se nad ním tetelí, a neviditelná síla šťáv, jež skrytě putují lidskými žilami, omamují mysl a podrobuji si smysly. Dokážu vás naučit, jak připravit věhlas, stáčet síavu a dokonce uložit do zabroušených flakonů smrt - pokud ovšem nejste takové stádo tupohlavců, jaké musím obvykle učit.“

(J. K. Rowlingová - Harry Potter a kámen mudrců)

Úkoly:

1. Čím bys nahradil slovo „tetelí“?

2. Jaký lektvar se skrývá v tajence?

3. Vymysli, jaké přísady by se použily k přípravě tohoto lektvaru:

4. Víš co je to „flakon“?

Obrázek 1.: Pracovní list

Zdroj: vlastní

Magický tvor - V této aktivitě mají děti za úkol vymyslet, nakreslit a pojmenovat své magické stvoření, které bude zkombinované z částí různých zvířat. Pro inspiraci jim bude ukázán obrázek tvora z knihy *Harry Potter a věže z Azkabanu*, hipogryfa, jménem Klofan a k tomu bude přečten jeho popis: „*Tělo, zadní nohy a ocas měl koňský, ale předníma nohama, křídly a hlavou připomínal gigantického orla s krutě zahnutými ocelově šedými zobáky a velkýma zářivě oranžovými očima. Půl metru dlouhé pařáty na*

předních nohou působily děsivě. “³⁶ Po dokreslení všech dětí proběhne hlasování, přičemž každý má jeden hlas a nesmí hlasovat pro svůj obrázek. Tři výkresy s nejvyšším počtem hlasů obdrží body pro svou kolej (1. místo – 3 body, 2. místo – 2 body, 3. místo – 1 bod).

3. Setkání

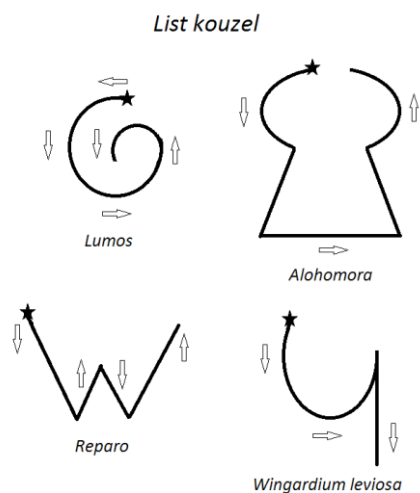
Pomůcky: vyrobené hůlky, papíry, psací potřeby, vítězný pohár (vyrobený pohár se sladkou odměnou)

Cíle: Zlepšení koordinace rychlých pohybů rukou. Procvičení paměti. Zlepšení hudebních dovedností, komunikace a práce ve skupině.

Aktivita: Poslední den projektu, po jeho dokončení bude probíhat závěrečná reflexe s dětmi, kdy se s dětmi posadíme do kroužku a promluvíme si o tom, jaké aktivity jsme dělali, které je bavily nejvíce a proč, jak se jim program líbil, co nového se dozvěděly a co by například změnily.

Magické formule – Aktivita spočívá v tom, že se děti naučí názvy čtyř zaklínadel a musí je zkombinovat s rychlým pohybem hůlky. Nejdříve dětem budou kouzla představena: *Lumos* – slouží k rozsvícení světla na špičce hůlky, *Alohomora* – dokáže otevřít zamčené dveře, *Reparo* – opravovací kouzlo, *Windgardium leviosa* – pomocí tohoto kouzla se předměty dokáží vznášet). Poté děti dostanou list kouzel, kde jsou graficky znázorněny pohyby hůlky, kde je pomocí šipek znázorněn směr a hvězdičkou je vždy znázorněn začátek pohybu. Pro ukázkou jim bude názorně jedno zaklínadlo předvedeno. Děti dostanou čas na to, aby si mohly zaklínadla nacvičit a zapamatovat. Tři děti, které si je zvládnou nejrychleji zapamatovat a následně je předvést, získají body (1. místo – 3 body, 2. místo – 2 body, 3. místo – 1 bod).

³⁶ ROWLING, Joanne K. *Harry Potter: a věžeň z Azkabanu*. s. 54.

Obrázek 2.: List kouzel

Zdroj: vlastní

Školní píseň – Děti dostanou vytištěný text písně z knihy *Harry Potter a kámen mudrců*³⁷ a jejich úkolem bude vymyslet jeden verš navíc. Činnost probíhá ve skupinách (kolejích). Bodování bude záviset na tom, jak rychle týmy verš vytvoří (1. místo – 4 body, 2. místo – 3 body, 3. místo – 2 bod, 4. místo – 1 bod). Na závěr se k písni přidají vymyšlené verše a píseň bude společně zazpívána.

„Bradavice, Brada Bradavice,
každý z nás chce vědět víc, než ví,
at' jsme ještě hloupí jelímánci,
nebo nám už vlasy šediví.
Našim hlavám může nejvíc prospět,
když se tady něco naučí,
ted' je v nich vzduch a spousta much,
prachu a starých pavučin.
Učte nás všechno, co za to stojí
a co leckdo z nás už zapomněl,
pomozte nám a každý sám
zvládne víc, než by vůbec měl.“

³⁷ ROWLING, Joanne K. *Harry Potter: a Kámen mudrců*. s. 60.

Školní pohár – Jedná se o vyhlášení celoprojektové soutěže o školní pohár. Za každou kolej se sečtou získané body a ta s nejvyšším počtem bodů vyhraje. Děti z vítězného týmu získají předem vyrobený pohár, který bude naplněn sladkou odměnou.

7.1 Popis průběhu

Při prvním setkání jsme s dětmi začali s asociacemi, přičemž každé dítě mělo za úkol říct jedno slovo, které ho napadne, když se řekne Harry Potter. Slova dětí se často opakovala, mezi nejčastější patřila: čaroděj, kouzelník, brýle, magie, Voldemort, kouzla, Ron, Hermiona.

Dále byl dětem přednesen příběh a poté jsme se si s dětmi povídali o Harry Potterovi, zda ho četly a jak se jim líbil. Zjistila jsem že, z celkového počtu 24 dětí četly knihy jen čtyři z nich, dalších 15 vidělo pouze filmové zpracování a zbytek Harryho Pottera zná jen podle názvu, ale netuší, o čem příběhy pojednávají. Děti se také shodly, že se jim nejvíce líbí první díl série, který působí nejvíce magicky a pohádkově.

Následovala první část programu a to aktivita s názvem *Seznamte se s Harry Potterem*, kde děti ležely ve třídě na koberci a poslouchaly. Vše proběhlo v pořádku, nikdo nevyrušoval.

Poté jsme se přesunuli k aktivitě: *Do které koleje patříš*. Zde jsem se setkala s tím, že děti toužily být pouze ve dvou kolejích a to, buď v Nebelvíru, do které patří hlavní hrdinové Harry, Ron a Hermiona a nebo ve Zmijozelu, kam chodil Lord Voldemort a také Harryho školní nepřítel Draco Malfoy. Ti, co skončili v Mrzimoru nebo Havraspáru, působili ze začátku trochu zklamaně.

Následovala výroba hůlek. Na tuto aktivitu se těšily především dívky, což bylo vidět i na průběhu. Chlapci měli hůlky vyrobené během 10ti minut, jen aby si s nimi mohli hrát. Dívky si na výrobě daly velice záležet a dokonce používaly na zdobení látky v barvě koleje, do které patřily.

Program druhého setkání začal venku na hřišti. Oznámila jsem, že budeme hrát míčovou hru *Famfrpál*. Všechny děti byly nadšené, míčové hry je velice baví a patří do běžného chodu školní družiny. Nejprve jsme si povídali o tom, jak vypadá Famfrpál v kouzelnickém světě. Poté jsem dětem představila pravidla hry, přičemž jejich komentář byl pouze: „Škoda, že nemůžeme létat na koštěti“. První hra byla trochu zmatená a v průběhu jsem ještě musela dovysvětlit pravidla. Druhá hra už probíhala v pořádku. Děti

působily nadšeně, celkem jsme hráli tři hry. Nejdříve vylosované týmy hrály proti sobě a poté hrály týmy, které zvítězily. Ty si zahrály finální zápas.

Dále jsme se s dětmi přesunuli do třídy, kde probíhala aktivita *Lektvary*. Zde měly děti za úkol práci s textem, prostřednictvím pracovního listu, u kterého děti nejvíce zaujala tajenka a vymýšlení přísad do lektvarů. Děti ze čtvrtých a pátých tříd neměly s pracovním listem sebemenší problém, naopak děti ze třetích tříd potřebovaly občas trochu pomoci. Příklad vypracovaného listu viz příloha I.

Posléze přišel čas na aktivitu *Magický tvor*, do kreslení se opět zapojily více dívky než chlapci, které výtvarné činnosti příliš nebaví. I tak se snažili něco vytvořit, to hlavní co je motivovalo, byl zisk bodů. Příklad obrázku viz příloha II.

Poslední setkání jsme zahájili úkolem s názvem *Magické formule*, kterou děti pochopily velmi rychle. Aktivita se dařila spíše chlapcům, kteří si dokázali vytvořit dokonce kouzelnický souboj pomocí formulí z listu kouzel. Ten, který dokázal správný pohyb hůlkou a vyřčení kouzla dřív než ten druhý, tak vyhrál.

Další činnost, kde měly děti za úkol vymyslet jeden verš navíc, proběhla velice rychle, protože děti pracovaly ve skupinkách po kolejkách a samozřejmě všichni chtěli získat co největší počet bodů. Verše zněly: „*V Nebelvíru máme víru*“, „*Havraspár by pohár vyhrát měl*“, „*Zmijozel je nejlepší kolej*“, „*V Mrzimiru jen jedničky dostáváme*“. Následně byla píseň zazpívána.

Nakonec jsme se přesunuli na poslední bod programu s názvem *Školní pohár*, což bylo vyhlášení celoprojektové soutěže kolejí o sladkou odměnu. Na tuto část se samozřejmě děti těšily nejvíce. Bodování bylo velmi těsné, ale nakonec pohár vyhrála kolej s názvem Havraspár s celkovým počtem 20 bodů, na druhém místě byl s Nebelvír s 18ti body a o třetí místo se dělily koleje Zmijozel a Mrzimir s 16ti body.

Na úplný konec probíhala závěrečná reflexe s dětmi. Nejdříve jsme si zopakovali, jaké aktivity jsme dělali, a které se jim líbily nejvíce, vyšlo najevo, že u chlapců byl nejlepší aktivitou *Famrpál*, kdežto u dívek to byla výroba hůlek. Poděkovala jsem všem dětem za účast a pochválila jsem je za to, jak se snažily při realizaci mého projektu.

7.2 Zhodnocení projektu

Vedoucí školní družiny Jana Princová byla přítomna průběhu celého projektu a po jeho skončení mi napsala zpětnou vazbu: „*Projekt byl velmi dobře rozčleněn*.“

Děti měli možnost si odpočinout i se zapojit do pohybových aktivit. Děti si rozvíjely jak svou fantazii a kreativní myšlení, tak si zkusily zahrát pro ně novou míčovou hru famfrpál. Tato hra je dle mého názoru nadchla z celého projektu nejvíce. Nejlepší aktivitou na podporu zručnosti a kreativity byla výroba hůlek a kreslení kouzelného tvora. Samotnou mě překvapilo, kolik různých částí zvířat jsou děti, zejména dívky, schopny zkombinovat do vytvoření jednoho „nového“ zvířete. Tato aktivita i samotný pracovní list zaujala spíše děvčata, což je vidět na konečných výtvorech. Naopak ve famfrpálu a magických formulích dominovali spíše chlapci.

Celkově bych celý průběh projektu zhodnotila kladně a dokonce famfrpál bych ráda zařadila do programu pro běžný chod družiny.“ Originál viz příloha III.

Ze začátku jsem měla obavy, jak bude probíhat realizace projektu a zda děti vůbec zaujme. Průběh všech připravených aktivit probíhal dle očekávání. Jelikož jsem do této školní družiny docházela na praxi v rámci studia, znala jsem všechny děti jménem a již jsem také věděla, co od nich mohu čekat.

Byla jsem také trochu nervózní z toho, že povedu velkou skupinu dětí sama, po celou dobu projektu, jelikož jsem s tím doposud neměla téměř žádnou zkušenost. Nejvíce jsem se bála vysvětlování pravidel hry. Děti sice zpočátku vypadaly, že mě úplně nepochopily, ale jakmile se hra rozběhla a vše jsme si předvedly, tak se bez problémů zapojily.

Největší motivací pro děti byla soutěž o školní pohár, a to kvůli vítězné sladké odměně. Děti se snažily zadané úkoly plnit rychle a také si dávaly záležet.

Děti doposud takovýto druh projektu v družině nezažily, ale působily dojmem, že je projekt baví a při závěrečné reflexy zmínily, že by uvítaly více takovýchto projektů. Proto bych projekt zhodnotila jako úspěšný. Při jeho realizaci jsem se nesetkala s žádnými problémy a myslím, že se mi také podařilo dodržet všechny cíle, které jsem si stanovila. Vyskytovaly se ovšem rozdíly mezi chlapci a dívkami. Dívky nejvíce vynikaly u aktivit pro rozvoj tvořivých, výtvarných a hudebních dovedností, kdežto chlapcům se především vedli aktivity pro zlepšení pohybových dovedností, koordinace a paměti. Rozvoj komunikačních schopností se dařil u všech účastníků po celou dobu projektu. Diskuze nastala především u aktivity *magický tvor*, kde děti vymýšlely, jaké nadpřirozené schopnosti by jejich zvíře mohlo mít, a nápady se předháněly mezi sebou. Zlepšení práce ve skupině bylo vidět hlavně u aktivity *Famfrpál*, která vyžadovala, aby děti fungovaly jako tým, pokud chtěly vyhrát.

Závěr

Ve své práci jsem se zabývala žánrem fantasy a jeho využitím při volnočasové práci s dětmi a mládeží.

Cílem práce bylo představit literární fenomén Harry Potter, co stojí za jeho značnou popularitou a zjistit, jak je možné propojit fantasy tvorbu autorky J. K. Rowlingové s volnočasovými aktivitami školní družiny. Čtení dětí ve volném čase je podle mého názoru velice důležité, jak pro budoucí vzdělání, tak pro rozvoj dítěte prostřednictvím poutavých příběhů. Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí.

Teoretická část se zabývá čtenářskou preferencí žánru v rámci výzkumu českého dětského čtenářství, který realizoval v letech 2013 a 2014 Knihovnický institut Národní knihovny České Republiky, dále práce uvádí vlastní zjištění preference žánru fantasy, které pochází z dětského oddělení Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích. Nalézáme zde také definici žánru fantasy, kde se dozvídáme, že pro tento žánr neexistuje pouze jedna přesná definice. Každý autor na fantasy nahlíží rozdílně, navíc se mnohdy prolíná i s jinými žánry, tudíž není snadné tento žánr spolehlivě určit. Stěžejním dílem celé práce v žánru fantasy jsou díla o Harry Potterovi. V této části byl hlavní poznatek, ten že fantasy literatura poskytuje dětem rozsáhlý fantastický zážitek, snaží se o rozvoj osobnosti především tím, že dětem předává správné hodnoty a dokáže jim přinést potěšení i v dospělém životě. Po stručném představení následuje využití literatury o Harry Potterovi ve volném čase. Dále je zde uvedena definice volného času, kterých existuje celá řada, jelikož každý autor nahlíží na volný čas z různého hlediska. V práci je z tohoto důvodu uveden pouze jeden zástupce.

Praktická část byla realizována prostřednictvím projektu s názvem *Magická škola*, pro děti ve věku 8 – 11 let, který byl uskutečněn ve školní družině základní školy v Trhových Svinech. Součástí praktické části je také charakteristika tohoto zařízení, následována popisem aktivit při jednotlivých setkáních. V poslední řadě práce obsahuje popis realizace a také závěrečné zhodnocení celého projektu. Projekt měl za cíl seznámit děti s postavou Harryho Pottera a představit blíže svět, ve kterém se nachází. Dalšími cíli byly: rozvoj fantazie a představivosti, podpořit také rozvoj pohybových a tvořivých dovedností a schopností jako je komunikace a práce ve skupině. Cíle se mi podařilo naplnit. Děti se nejen seznámily s tím, co příběhy o Harry Potterovi nabízí, ale snad byly také motivovány se zajímat více o fantasy literaturu.

U tvorby této bakalářské práce jsem se dozvěděla mnoho, pro mě nových, teoretických poznatků a při samotné realizaci projektu jsem získala nové zkušenosti při práci s dětmi.

Seznam použitých zdrojů

a) Literatura

ČERNÁ, Olga. *Čtení není žádná nuda: náměty k rozvíjení čtenářské gramotnosti a radosti ze čtení*. Praha: Portál, 2014. 120 s. ISBN 978-80-262-0720-7.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. 174 s. ISBN 80-7178-927-5.

JUNG, Mathias. *Kouzlo sebeuskutečnění: Harry Potter v nás*. Praha: Portál, 2012. 192 s. ISBN 978-80-262-0164-9.

KRONZEK, Allan Zola. KRONZEK, Elizabeth. *Škola čarodějů: průvodce magickým světem Harryho Pottera*. Praha: Rybka Publishers, Knižní klub, 2002. 313 s. ISBN 80-242-0743-5.

LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Dítě a kniha: o čtenářství jedenáctiletých*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 184 s. ISBN 80-86898-01-6.

MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. 704 s. ISBN 80-7185-669-X.

NEFF, Ondřej; Jaroslav OLŠA. ed. *Encyklopedie literatury science fiction*. Praha: H & H, 1995. 560 s. ISBN 80-85390-33-7.

PRÁZOVÁ, Irena. HOMOLOVÁ, Kateřina. LANDOVÁ, Hana. RICHTER, Vít. *České děti jako čtenáři*. Brno: Host ve spolupráci s Národní knihovnou České republiky, 2014. 136 s. ISBN 9788074914928.

ROWLING, Joanne K. *Harry Potter: a Kámen mudrců*. Praha: Albatros, 2000. 284 s. ISBN 80-00-00788-6.

ROWLING, Joanne K. *Harry Potter a tajemná komnata*. Praha: Albatros, 2001. 303s. ISBN 80-00-06456-2.

ROWLING, Joanne K. *Harry Potter: a vězeň z Azkabanu*. Praha: Albatros, 2001. 383 s. ISBN 80-00-00951-X.

ROWLING, Joanne K. *Harry Potter: a Ohnivý pohár*. Praha: Albatros, 2001. 570 s. ISBN 80-00-00994-3.

ROWLING, Joanne K. *Harry Potter: a Fénixův řád*. Praha: Albatros, 2004. 795 s. ISBN 80-00-01294-4.

ROWLING, Joanne K. *Harry Potter: a princ dvojí krve*. Praha: Albatros, 2005. 532 s. ISBN 80-00-01819-5.

ROWLING, Joanne K. *Harry Potter: a Relikvie Smrti*. Praha: Albatros, 2008. 626 s. ISBN 978-80-00-02122-5.

SMITH, Sean. *Sen jménem Harry Potter: životní příběh J. K. Rowlingové*. Praha: Knižní klub, 2002. 208 s. ISBN 80-242-0849-0.

VLAŠÍN, Štěpán. *Slovník literární teorie*. Vyd. 2., rozš. Praha: Československý spisovatel, 1984. 465 s.

b) Internetové zdroje

BEZR, Ondřej. *Mezi malými čtenáři je nejpopulárnější Harry Potter a Bylo nás pět*. In: Idnes.cz. [online]. [cit. 24.03.2017]. Dostupné z: <http://kultura.zpravy.idnes.cz/mezi-malymi-ctenari-je-nejpopularnejsi-harry-potter-a-bylo-nas-pet-1d2/literatura.aspx?c=A110823_161122_literatura_ob>.

JVK. České Budějovice. [online]. [cit. 24.03.2017]. Dostupné z: <<http://www.cbvk.cz/>>.

JVK. České Budějovice. *Ocenění*. [online]. [cit. 24.03.2017]. Dostupné z: <http://www.cbvk.cz/files/historie/oceneni_knihovna_roku_2016.jpg>.

HLOUŠKOVÁ, Zuzana. *Povídání o žánru fantasy*. In: Studijní a vědecká knihovna Hradec Králové. [online]. [cit. 24.03.2017]. Dostupné z: <<http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20120117>>.

MARTINUS.CZ. *Harry Potter a Prokleté dítě*. In: Martinus.cz. [online]. [cit. 24.03.2017]. Dostupné z: <<http://www.martinus.cz/?uItem=240773>>.

MIKEŠ, Jan. *Výroční zpráva o činnosti a hospodaření za školní rok 2015/16*. In: Základní škola Trhové Sviny. [online]. [cit. 24.03.2017]. Dostupné z: <http://www.zssviny.cz/sites/default/files/download/vyrocn_i_zprava_2015_16.pdf>.

ROWLING, J.K.. *J.K.Rowling – about.* . [online]. [cit. 24.03.2017] Dostupné z: <<http://www.jkrowling.com/about/>>.

SVAZ KNIHOVNÍKŮ A INFORMAČNÍCH PRACOVNÍKŮ. *Výsledky.*
In: [mojekniha.cz](http://www.mojekniha.cz). [online]. [cit. 24.03.2017]. Dostupné z: <<http://www.mojekniha.cz/mojeVysl.htm#204>>.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Projektová výuka.* In: Metodický portál RVP. [online]. [cit.24.03.2017] Dostupné z: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/s/14983/PROJEKTOVA-VYUKA.html/>>.

Seznam příloh

- Příloha I. Ukázka vypracovaného pracovního listu (Marek, 10 let)
- Příloha II. Ukázka obrázku magického tvora (Klára, 9 let)
- Příloha III. Originál hodnocení projektu (Jana Princová, Základní škola Trhové Sviny)

Pracovní list

Text: „Vaším úkolem zde je zvládnout náročnou vědu a přesné umění přípravy lektvarů,“ začal. Spíš jen šeptal, než mluvil, studenti však slyšeli každé slovo - stejně jako profesorka McGonagallová si i Snape dovedl bez námahy udržet ve třídě ticho. Jelikož se to obvykle obejde bez pošetilého mávání hůlkou, leckdo z vás stěží uvěří, že i to jsou kouzla a čáry. Pochybuji, že byste opravdu pochopili, jaký půvab v sobě má tiše bublající kotlík a výpary, které se nad ním *tetelí*, a neviditelná síla šťáv, jež skrytě putují lidskými žilami, omamují mysl a podrobují si smysly. Dokážu vás naučit, jak připravit věhlas, stáčet slávu a dokonce uložit do zabroušených flakonů smrt - pokud ovšem nejste takové stádo tupohlavců, jaké musím obvykle učit.“

(J. K. Rowlingová – Harry Potter a kámen mudrců)

Úkoly:

1. Čím bys nahradil slovo „tetelí“?

lila

2. Jaký lektvar se skrývá v tajence?

4.

2.

8.

3.

1.

6.

5.

1. K N I H A

2. P A V U Č I M A

3. K O Š T Ě

4. J E D N O R O Ž E C

5. K O T L Í K

6. L Ě S

7. H Ů L K A

8. H A R R Y

3. Vymysli, jaké přísady by se použily k přípravě tohoto lektvaru:

ruže, cukr, tulipán, magneš

4. Víš co je to „flakon“?

lahve

Příloha II. Ukázka obrázku magického tvora (Klára, 9 let)

Příloha III. Originál hodnocení projektu (Jana Princová, Základní škola Trhové Sviny)

Projekt byl velmi dobře rozvířen.

Děti mají možnost si odpočinout i se zapojit do pohybových aktivit. Děti si pověsily jak svou fantazii a kreativní myšlení, tak si všechny vybrat pro své nové město své fantazie.

Tato hra je dle mého názoru modela a celého projektu. Nejlepší aktivitou na podporu smyslnosti a kreativity byla výstava kreseb a kreslené kresby. Samotnou má přehlednost, které všichni děti vidět jsou děti, zejména dívky, schopny abstrahovat do vizuální jednotky „mesto“ a více. Tato aktivita i samotný pracovní list vznikla opíše dívka, což je i vidět na kresbách výstav. Naopak na fantazii a magických formulech dominovali spíše chlapci.

Celkem bylo celý projekt vhodně zakončen a všechny fantazie byly také seřazeny do programu pro běžný chod školní družiny.

Jana Princová

ZÁKLADNÍ ŠKOLA
(2) TRHOVÉ SVINY
Školní 713, 374 01 Trhové Sviny
Tel.: 386 322 742

Abstrakt

SMRČKOVÁ, B. Žánr fantasy a jeho využití při práci s dětmi a mládeží ve volném čase. České Budějovice 2017. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce doc. PhDr. Heleně Zbudilové, Ph.D.

Klíčová slova: fantasy, literatura, čtenářská preference, Harry Potter, magický svět, J. K. Rowlingová, projekt, děti, školní družina

Tato bakalářská práce se zabývá žánrem fantasy a jeho využitím při práci s dětmi a mládeží ve volném čase. Na základě výzkumu oblíbenosti žánru mezi dětmi a mládeží byl za zásadní primární pramen určen románový cyklus o H. Potterovi. Teoretická část zahrnuje popis čtenářské preference žánru v rámci výzkumu českého dětského čtenářství z let 2013 - 2014, který realizoval Knihovnický institut Národní knihovny České republiky. Práce obsahuje také zjištění preference žánru, které předkladatelka práce ověřila v Jihočeské vědecké knihovně v Českých Budějovicích. Teoretická část obsahuje také definici žánru fantasy, stručné představení autorky a série děl. Praktická část spočívá ve vytvoření a ověření konkrétního projektu, který byl inspirován tvorbou o H. Potterovi. Projekt, zaměřený pro věkovou kategorii dětí od 8-11 let, proběhl na ZŠ Trhové Sviny. Následuje závěrečná reflexe.

Abstrakt v anglickém jazyce

The fantasy genre and its utilization working with children and adolescents in leisure time

Keywords: fantasy, literature, reading preferences, Harry Potter, magic world, J. K. Rowling, project, kids, school club

This thesis focuses on the fantasy genre and its use when working with children in their free time. Based on research of the popularity of the genre among young children was an essential primary source the novel about H. Potter. The theoretical part includes a description reading preferences genre in the survey of Czech children's reading from the years 2013 - 2014, which implemented Librarianship Institute of the National Library of the Czech Republic. Work also includes findings preference genre that the author verified the work in the Research Library of South Bohemia in the České Budějovice. The theoretical part also contains a definition of the fantasy genre, brief introduction about the author his other literary work. The practical part consists in creating a specific project verification, which was inspired by H. Potter book. The project is focused on children between 8-11 years. This project took place at the elementary school of Trhové Sviny. Followed by a final reflection.